

Sveriges Författarförbund - Sveriges Dramatikerförbund - Svenska Journalistförbundet - Sveriges Läromedelsförfattares Förbund - Konstnärernas Riksorganisation - Föreningen Svenska Tecknare - Föreningen Sveriges Konsthantverkare och Industriformgivare - Svenska Fotografers Förbund - Föreningen Svenska Tonsättare - SKAP - Sveriges kompositörer och textförfattare - Federationen Svenska Musiker - Teaterförbundet/för scen och film - Svenska Regissörsföreningen - Oberoende Filmars Förbund - Unionen - klubbarna vid Sveriges Radio, Sveriges Television och Utbildningsradion

KLYS

Konstnärliga
och Litterära
Yrkes
utövares
Samarbets
nämnd

Stockholm den 27 mars 2017

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

KLYS yttrande över betänkandet SOU 2016:69 En inkluderande kulturskola på egen grund

Presentation

KLYS – Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd - utgör en samlad röst för Sveriges professionella kulturskapare och företräder genom sina fjorton medlemsorganisationer ca 30.000 konstnärligt yrkesverksamma i landet, varav många är verksamma som pedagoger inom kulturskolan. Kulturskolan är en viktig arbetsgivare och inkomstkälla för dessa kulturskapare. Hur inriktningen och organisationen för den framtida kulturskolan kommer att se ut har därför stor betydelse för konstnärligt yrkesverksamma inom de konstområden som KLYS företräder. Kulturskolan har dessutom stor betydelse för återväxten inom de konstnärliga yrkena.

Inledning

Det är en av KLYS målsättningar att barn och unga i större utsträckning ska få möta professionell kultur, såväl utanför som inom skolsystemet. Kulturskolan ska stå öppen för alla barn och unga och inte vara beroende av föräldrars ekonomi eller bostadsort. De estetiska ämnernas plats och status inom grund- och gymnasieskolan måste också återupprättas. Kulturens och estetikens betydelse för lärande och kreativitet kan inte nog understrykas och har dessutom slagits fast i forskningsrapport efter forskningsrapport på senare år.

KLYS ställer sig positiv till den aktuella utredningens ambitioner att ta ett nationellt grepp om kulturskolan. En stark kulturskola i landets alla kommuner som når ut till så många barn och ungdomar som möjligt är av grundläggande betydelse för demokratin och utgör en del av välfärden. Kulturskolan ger barn och unga möjlighet att utveckla sina konstnärliga förmågor och att uppleva konst och kultur tidigt i livet.

Vi anser att samhället på ett bättre sätt än idag bör ta tillvara den kompetens som finns hos personer med konstnärlig bakgrund. En ny yrkesexamen för kulturskolepedagoger, som inriktar sig mot personer som är - och har erfarenhet som - yrkesverksamma kulturskapare, är därför ett steg i rätt riktning och innebär samtidigt att barn och unga får möjlighet att möta professionell konst och kultur.

KLYS menar dock att utredningens konstaterande att undervisning i grupp bör vara norm väcker oro, dels i förhållande till återväxten och rekryteringen av professionella kulturskapare inom olika genrer, dels på det synsätt som konstaterandet bygger på. Möjligheterna för de barn och unga som vill arbeta vidare med egen konstnärlig och teknisk utveckling inom olika konstområden bör istället förbättras inom ramen för kulturskolans verksamhet.

Utredningen säger sig inte ha mandat att diskutera återväxten inom det professionella konst- och kulturlivet. Vi menar dock att denna fråga måste lyftas i förhållande till kulturskolan, annars riskerar kulturskolans roll, när det gäller att ge barn och unga möjlighet att sikta mot en framtida konstnärlig karriär, att marginaliseras.

Nationella mål

KLYS välkomnar att nationella mål föreslås för den kommunala kulturskolan och att det därmed slås fast att ansvaret för kulturskolan inte bara ska vila på kommunerna utan också vara av nationellt intresse som fordrar ett gemensamt ansvarstagande. Målen bör hålla en övergripande nivå och inte styra för mycket hur undervisningen ska se ut i varje kommun. KLYS anser att inriktningen i det första målet som preciserar att det i första hand ska handla om undervisning i grupp är olycklig och kan verka begränsande, särskilt som behovet av individuell undervisning är fortsatt stort inom flera konstområden. Vi efterlyser i denna målsättning en större flexibilitet för att bättre kunna anpassa undervisningen efter både kulturskolornas och elevernas individuella behov.

KLYS vädersätter särskilt målet om att en kommunal kulturskola ska präglas av hög kvalitet och en konstnärlig och genremässig bredd med verksamhet inom minst tre konstuttryck samt målet om att kulturskolan ska ha en hög andel pedagogiskt och konstnärligt utbildad personal.

Nationellt kulturskolecentrum

Det föreslås att ett nationellt kulturskolecentrum inrättas inom ramen för Kulturrådets verksamhet med ansvar för bl a nationell uppföljning. KLYS tillstyrker ett sådant centrum hos Kulturrådet, men ifrågasätter om det behöver utgöra ett särskilt beslutsorgan. Vi föredrar att ett sådant centrum integreras i myndighetens ordinarie verksamhet för att säkerställa en god samverkan mellan Kulturrådets olika insatser för barn och unga.

Bidrag till regional samordning

Det föreslås att 10 miljoner ska tillskjutas kultursamverkansmodellen i syfte att samordna kommunal kulturskoleverksamhet på regional nivå. KLYS ställer sig frågande till förslaget avsikt och mervärde och möjligheten att genomföra det i praktiken. De tjugo regionerna som ingår i kultursamverkansmodellen har så skilda förutsättningar, både i geografi, demografi och kommunsammansättning, att det föreslagna beloppet framstår som ogenomtänkt i sak. Vi ser en risk i att förslaget skulle kunna leda till en ojämlikhet mellan regionerna i deras regionala satsningar på kulturskolan.

Förslaget saknas dessutom i den promemoria som kulturdepartementet nyligen presenterade med förslag till en uppdaterad kultursamverkansmodell Ds 2017:8, vilket tyder på att regeringen inte kommer att gå vidare med förslaget. KLYS anser i vilket fall att det finns andra prioriteringar när det gäller en reformerad kultursamverkansmodell, som måste gå före, t ex att tydliggöra bild- och form som ett eget område i förordningen.

Bidrag till nationell spetskompetens

I utredningsdirektiven togs hänsyn till behovet av både bredd och spets i kulturskoleverksamheten. Kulturskolan har enligt KLYS avgörande betydelse för barn och unga med speciella intressen och förutsättningar för mer avancerad verksamhet. När det gäller förslaget om bidrag till nationell spetskompetens finns en ansats i utredningen till att erkänna behoven av individuell fördjupning, och det är positivt att det finns en vilja att ge specialintresserade ungdomar ökade möjligheter att på en avancerad nivå möta professionellt verkamma. Men det aktuella förslaget synes mer handlar om tidsbegränsade och genreöverskridande projekt än möjligheten till enskild fördjupning, t ex kring instrument och röst.

Förstärkta utbildningsvägar

KLYS är positiv till förstärkta utbildningsvägar, bl a som ett sätt att öka mångfalden bland kommuners anställda, och tillstyrker utredningens förslag i denna del.

Kulturskolepedagog - ny yrkesexamen

Ett sätt att bättre tillvarata den kompetens som finns hos personer med konstnärlig yrkesbakgrund är genom förslaget om en ny yrkesexamen för kulturskolepedagoger. Utbildningen inriktar sig mot personer som är utbildade till - och/eller har erfarenhet och kompetens inom - ett konstnärligt yrke. KLYS tillstyrker förslaget och menar att det kan ge yrkesverksamma kulturskapare tillgång till en större arbetsmarknad.

Finansiering

När det gäller ekonomiska konsekvenser av de förslag som föreslås i utredningen vill KLYS betona vikten av att kulturpolitiska områden med särskilda behov som det fria kulturlivet och konstnärs-politiken fredas från neddragningar i samband med genomförande av de aktuella förslagen, och att finansiering av kulturskolesatsningar sker på annat sätt.

I övrigt vill KLYS hänvisa till våra medlemsorganisationers egna yttranden över kulturskoleutredningen såsom Teaterförbundets, Musikerförbundets och Symfs.

För KLYS

Ulrica Källén
Verksamhetsledare KLYS